

*mgr Dariusz Poleszak, Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie,
Katedra Teorii Wychowania
mgr Daria Maciołek, Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie,
Katedra Pedagogiki Ogólnej*

Środki masowego przekazu jako narzędzie edukacji w drodze do kształtowania postaw i konstruktywnych form zachowania wśród młodzieży

Mass media as a tool of education to create attitudes and constructive forms of behavior among young people

STRESZCZENIE:

WSPÓLCZESNY ŚWIAT PODLEGA CIĄGLYM, DYNAMICZNYM PRZEMIANOM. GLOBALIZACJA, POSTĘP NAUKOWO – TECHNICZNY, PRZEMIANY SPOŁECZNE, WSZECHOBECNOŚĆ MASS MEDIÓW WRAZ Z POJAWIENIEM SIĘ ICH NOWYCH FORM TO TYLKO NIEKTÓRE Z KIERUNKÓW PRZEMIAN. ŚWIAT MOŻNA UZNAĆ ZA SYSTEM NACZYŃ POŁĄCZONYCH, STĄD TEŻ RÓWNIEM I EDUKACJA STAJE PRZED OKREŚLONYMI PROBLEMAMI, NIE MOŻE ICH NIE DOSTRZEGAĆ.

DWUDZIESTY I DWUDZIESTY PIERWSZY WIEK TO GWAŁTOWNY, DYNAMICZNY ROZWÓJ MASS MEDIÓW, KTÓRE NIE TYLKO STAŁY SIĘ NIEODŁĄCZNYM ELEMENTEM WSPÓLCZESNEJ RZECZYWISTOŚCI, ALE W CORAZ WIĘKSZYM STOPNIU STARAJĄ SIĘ JĄ KREOWAĆ.

W KONSEKWENCJI PROWADZI TO DO SZEROKICH ZMIAN W SFERZE INTELKTUALNEJ, SPOŁECZNEJ, CZY TEŻ EMOCJONALNEJ. WSPÓLCZESNE MEDIA ODGRYWAJĄ JEDNĄ Z GŁÓWNYCH RÓL WE WSPÓLCZESNYM ŚWIECIE – ZARÓWNO W ŻYCIU JEDNOSTEK, JAK I CAŁEGO SPOŁECZEŃSTWA.

SŁOWA KLUCZOWE:

POSTAWA, TOŻSAMOŚĆ, EDUKACJA

ABSTRACT:

THE MODERN WORLD IS IN A CONSTANT, DYNAMIC CHANGE. GLOBALIZATION, ADVANCES IN SCIENTIFIC - TECHNICAL, SOCIAL CHANGE, THE UBIQUITY OF MASS MEDIA WITH THE ADVENT OF THE NEW FORMS ARE JUST SOME OF THE DIRECTIONS OF CHANGE. THE WORLD CAN BE REGARDED AS A SYSTEM OF CONNECTED VESSELS, AND HENCE ALSO THE EDUCATION IS FACED WITH CERTAIN PROBLEMS, CAN NOT SEE THEM.

THE TWENTIETH AND TWENTY-FIRST CENTURY IS THE RAPID AND DYNAMIC DEVELOPMENT OF THE MASS MEDIA, WHICH NOT ONLY BECAME AN INTEGRAL PART OF CONTEMPORARY REALITY, BUT ARE INCREASINGLY TRYING TO CREATE IT.

THIS IN TURN LEADS TO CHANGES IN THE BROAD FIELD OF INTELLECTUAL AND SOCIAL OR EMOTIONAL. MODERN MEDIA PLAY A MAJOR ROLE IN THE MODERN WORLD - BOTH IN THE LIVES OF INDIVIDUALS AND SOCIETY AS A WHOLE.

KEYWORDS:

ATTITUDE, IDENTITY, EDUCATION

Współcześnie, dzieci i młodzież bombardowani są przez mass media różnymi przekazami, zarówno pozytywnymi, jak i negatywnymi. Przekazy te determinują wybieranie określonych systemów wartości oraz kształtowanie się u młodzieży różnych postaw. Pod wpływem mass mediów zmieniły się wyobrażenia na temat czasu i przestrzeni, a także procesu komunikowania się. Łatwość, dostępność i natychmiastowość informacji zapewniają orientację we współczesnym świecie, powodują zmiany w uznawanych dotąd wartościach, w stosunkach międzyludzkich i zwyczajach, a także prowadzą do akceleracji i przyspieszenia zmian w edukacji. To właśnie mass media stały się swoistym środkiem wychowawczym – źródłem wielorakich wiadomości i przeżyć wywierających wpływ na rozwój zainteresowań i kształtowanie postaw¹.

Oddziaływanie mass mediów na postawy człowieka jest dziś niekwestionowane. Wpływ ten prowadzi do kształtowania się w jednostce postaw pozytywnych i negatywnych. Należy podkreślić, że nadal niewiele pisze się o postawach pozytywnych kształtowanych w wyniku obcowania jednostki z mediami. Jest tak dlatego, ponieważ postawy negatywne ukształtowane przez mass media majoryzują postawy pozytywne. Wszak negatywny wpływ środków masowego komunikowania jest na ogół nagłaśniany i budzi niepokój wychowawców. Natomiast, gdy mówi się o pozytywnym wpływie mass mediów na człowieka, podkreśla się przede wszystkim powstałe tą drogą cechy osobowe, a nie postawy. Wymienia się wtedy takie cechy jak: wrażliwość na piękno sztuki, pogłębiona wiedza ogólna, znajomość świata polityki². Pozytywne postawy kształtowane przez mass media są dość liczne. Zaprezentujemy najważniejsze z nich, a mianowicie postawy: dialogu, szerokich horyzontów i tolerancji.

Postawa dialogu jest specyficzna dla oddziaływania mediów i ich natury. Jeżeli istnieją odpowiednie warunki, mass media mogą się stać szkołą dialogu³. „Postawa dialogu polega na budowaniu przez jednostkę względnie trwałych relacji o charakterze partnerskim z innymi ludźmi, opartych przede wszystkim na wzajemnym zrozumieniu i szacunku, prowadzących do współdziałania. Podstawowym narzędziem dialogu jest komunikowanie werbalne”⁴.

Kolejna pozytywna postawa kształtowana przez mass media dotyczy szerokich horyzontów. Istotą tej postawy jest rozległe i pogłębione obejmowanie przez jednostkę otaczającej ją rzeczywistości oraz pozytywne ustosunkowanie się do niej. Jest przejawem dojrzałej osobowości, co widać najwyraźniej w relacji jednostki do zjawisk i problemów życia społecznego i politycznego⁵.

„Postawa tolerancji polega na liberalnym i wyrozumiałym ustosunkowaniu się jednostki do poglądów, religii i zachowań drugiego człowieka. W postawie tolerancji do-

¹ J. Gajda, *Media w edukacji*, Kraków 2004, s. 113.

² A. Lepa, *Pedagogika mass mediów*, Łódź 2007, s. 154.

³ Tamże, s. 154-155.

⁴ Tamże, s. 155.

⁵ Tamże, s. 157.

Oddziaływanie mass mediów na postawy człowieka jest dziś niekwestionowane. Wpływ ten prowadzi do kształtowania się w jednostce postaw pozytywnych i negatywnych. Należy podkreślić, że nadal niewiele pisze się o postawach pozytywnych kształtowanych w wyniku obcowania jednostki z mediami. Jest tak dlatego, ponieważ postawy negatywne ukształtowane przez mass media majoryzują postawy pozytywne. Wszak negatywny wpływ środków masowego komunikowania jest na ogół nagłaśniany i budzi niepokój wychowawców. Natomiast, gdy mówi się o pozytywnym wpływie mass mediów na człowieka, podkreśla się przede wszystkim powstałe tą drogą cechy osobowe, a nie postawy.

minuje wola jednostki wspomagana działaniem intelektu. Rozpoznawanie cudzych poglądów, opinii i zachowań i stwierdzanie ich »inności« jest domeną intelektu. Jednakże wola podejmuje odpowiednie decyzje, aby wobec stwierdzonej »inności« przybrać właściwą postawę (niepotępienia, nieodrzczenia, akceptacji i zrozumienia)⁶. Nie negując konstruktywnego wpływu mediów na zachowania młodzieży, warto wspomnieć również o epatowaniu przez środki masowego przekazu negatywnymi wzorami prowadzącymi do realnych zagrożeń w obszarach:⁷

1. prezentowania rzeczywistości w krzywym zwierciadle, kreowania fałszywej rzeczywistości;
2. upowszechniania i utrwalania obiegowych opinii oraz konsumpcyjnego stylu życia;
3. pogłębiania się procesu dekuluryzacji jako wyniku procesu globalizacji.

Negatywne postawy rozpatrywane są przede wszystkim po to, aby przybliżyć te mechanizmy w funkcjonowaniu mass mediów, które są permanentnym zagrożeniem dla młodego odbiorcy. Dla pedagogów natomiast stanowią swoiste memento w podejmo-

⁶ Tamże, s. 159-160.

⁷ J. Gajda, dz. cyt., s. 63.

wanym przez nich trudzie wychowania do mass mediów i mogą być zachętą do funkcjonowania postaw pozytywnych w tym obszarze⁸.

1. Postawa uległości wobec propagandy. „Długotrwałe działania propagandowe mogą prowadzić do ukształtowania w jednostce uległości wobec propagandy. Przy czym, propaganda posługuje się przede wszystkim całym arsenałem mass mediów, co widać najwyraźniej w systemach totalitarnych, gdzie w sposób administracyjny przestrzegana jest zasada monopolizacji mediów, wykluczająca wpływy konkurencyjne oraz kontrolę ze strony społeczeństwa. Jak wiadomo, proces recepcji wpływów propagandowych jest dość złożony. Warunkują go liczne czynniki. Jedne z nich tkwią w jednostce (np. stopień uległości na wpływy z zewnątrz, wrażliwość), inne zaś oddziałują z zewnątrz (sfera kontaktów osobowych, uczestnictwo w kulturze). Wymienione przykładowo czynniki pośredniczące rozstrzygają o skuteczności wpływów ze strony mediów oraz tych wpływów, które atakują osobowość człowieka w ramach specjalnie zorganizowanych oddziaływań propagandowych”⁹.

2. Postawa makiawelizmu. Sygnalizują ją następujące symptomy: traktowanie drugiego człowieka instrumentalnie; osoby opanowane makiawelizmem zdradzają rażący brak empatii w stosunku do innych ludzi. Z brakiem empatii idzie w parze stałe nieliczenie się z oczekiwaniami, a nawet prawami innych ludzi. U makiawelisty dominuje przemożna potrzeba własnego sukcesu. Postawa ta przyczynia się do fałszowania obrazu rzeczywistości w człowieku manipulowanym, ponieważ jest ofiarą treningów makiawelisty, który udoskonalił zdolność przedstawiania i kreowania tylko wybranego przez siebie obszaru rzeczywistości.

Kolejnym zarzutem wobec wpływu mass mediów na konstruowanie się zachowań młodego człowieka jest upowszechnienie stylu natychmiastowości jako jedynego, dominującego i oczekiwanego sposobu funkcjonowania oraz realizowania swoich potrzeb. Młodzież jest bombardowana obrazami i licznymi egzemplifikacjami zaspokajania swoich dążeń w postaci „instant”. Trafnie oddaje to określenie często używane przez Zbyszko Melosika tzw. „Fast food, fast car, fast sex”. Wchodząc w tę retorykę sytuację można byłoby opisać w następujący sposób. Poruszamy niebezpieczną lawinę: włączamy telewizję: „Moda na sukces” od ćwierć wieku instruuje jak szybko zdobyć karierę, znaleźć bogatego męża i jak przez 20 lat wciąż skutecznie zachowywać młodość; podłączamy Internet i bez wychodzenia z domu możemy nabyć: pralkę, telewizor, samochód; otwieramy gazetę, a tam „Cosmopolitan” udziela niezawodnej rady jak uzyskać orgazm w trzy minuty. W dobie konwergencji mediów można tę lekturę uzupełnić o wizualizację filmów i zdjęć publikowanych w serwisach erotycznych.

Powyższe przykłady wyraźnie wskazują na wszechstronny wpływ środków masowego przekazu na kształtowanie się u młodzieży preferencji do natychmiastowego zaspokajania swoich potrzeb. Tym samym, pośrednio przyczyniają się do coraz częściej występujących u młodzieży problemów z odracaniem gratyfikacji, co implikuje liczne

⁸ A. Lepa, dz. cyt., s. 162.

⁹ Tamże, s. 162.

Istotnym wydaje się również świadomość niebezpieczeństwa dekulturacji współczesnych społeczeństw, do której bezspornie przyczyniają się środki masowego przekazu poprzez kreowanie globalnych trendów, ujednoliconych wzorców zachowań, afirmowanych preferencji oraz uniformizacja poszczególnych sektorów życia społecznego.

problemy w relacjach interpersonalnych i satysfakcjonującym życiu społecznym. Odnotowując pokaźny repertuar negatywnych skutków wpływu mass mediów warto również przytoczyć pozytywne przykłady oddziaływania poszczególnych mediów na wybrane sfery życia człowieka. Uczą, rozwijają i zachęcają do samodzielnego korzystania z różnych, alternatywnych źródeł wiedzy, a tym samym przyczyniają się do rozwoju człowieka. Zaciera się granica czasu, przestrzeni i wieku w dostępie do elektronicznych źródeł wiedzy, co umożliwia osobom, środowiskom marginalizowanym podjęcie próby wyrównywania szans i ułatwia dostęp zarówno do wiedzy powszechnej, jak i specjalistycznej. Środki społecznego przekazu (portale społecznościowe, randkowe) mogą pomóc osobom nieśmiałym, bądź dotkniętym deficytami w zakresie współżycia społecznego, w nawiązywaniu relacji interpersonalnych o różnym stopniu zaangażowania.

Istotnym wydaje się również świadomość niebezpieczeństwa dekulturacji współczesnych społeczeństw, do której bezspornie przyczyniają się środki masowego przekazu poprzez kreowanie globalnych trendów, ujednoliconych wzorców zachowań, afirmowanych preferencji oraz uniformizacja poszczególnych sektorów życia społecznego. Coraz bardziej realnym wydaje się być widmo zanikania lokalnych kultur, wiekowych tradycji i prowincjonalnych zwyczajów. Towarzyszy temu niejednokrotnie kryzys tożsamości człowieka, który staje na rozdrożu wyboru wartości lokalnych, pokoleniowych, globalnych, nowoczesnych, modnych. Implikuje to szereg problemów w przebiegu socjalizacji wtórnej i poszukiwania własnej drogi, wyboru własnego subiektywnie najlepszego pakietu norm, zasad, wartości. Młody człowiek staje przed dylematem konstruowania kulturowego wzoru osobowego, na który niejednokrotnie nakładają się opozycyjne i sprzeczne przekazy ukazywane poprzez różne środki przekazu. Powyższa komparastyka dowodzi o złożoności i ogromnej różnorodności wpływów, o jakiej możemy mówić w odniesieniu do środków masowego przekazu.

Mając świadomość intensywności, z jaką młodzież przeżywa i wchłania transformacyjne wyzwania teraźniejszości, warto podjąć trud skonstruowania szerokiego wachlarza możliwych działań, w których to młodzież mogłaby uczestniczyć i podjąć różnorodne formy aktywności. Szansą na dotarcie do szerokiego grona odbiorców wśród mło-

dzieży może być przemyślane tworzenie oraz promowanie konstruktywnych form zachowań oraz zaangażowanych postaw i młodzieżowych inicjatyw proklamowanych i popularyzowanych poprzez moc środków społecznego przekazu np. przez spoty reklamowe, przez wykorzystywanie wizerunku znanych osób mogących stanowić ideał kulturowy dla młodzieży. Zdając sobie sprawę z siły przekazu telewizji i Internetu warto w sposób przemyślany kształtować tę moc sprawczą poprzez stwarzanie oferty stanowiącej jednocześnie interesującą alternatywę dla młodzieży, a także będącą propozycją pro rozwojową dla określonej grupy odbiorców. Warto przypominać o unikaniu zagrożeń, na które zwraca uwagę prof. Barbara Kromolicka i inni autorzy: „pomimo deklaracji współpracy, a co więcej, dostrzegania całego szeregu korzyści z pracy organizacji pozarządowych w środowisku lokalnym w pełni nie wykorzystuje się ogromnych możliwości wspólnego działania dla dobra wielu ludzi zmagających się z najprzeróżniejszymi problemami życiowymi”¹⁰.

Obecnie w naszym kraju istnieje bogactwo inicjatyw społecznych, w których mogą partycypować oraz podejmować zaangażowaną działalność młodzież oraz osoby dorosłe. „Młodzież jest podmiotem wielu działań społecznych, głównie w odniesieniu do takich kwestii, jak: zapobieganie jej marginalizacji (młodzież niepełnosprawna, młodzież ze wsi), wyrównywanie szans edukacyjnych (stypendia dla najuboższych), wspieranie utalentowanych jednostek. Są to główne grupy odbiorców działań społecznych. Jednak także i te grupy uczą się, że otrzymują od społeczeństwa dar pozamaterialny – społeczne zaufanie i szansę, które mogą wykorzystać z pożytkiem dla siebie i dla innych, teraz i w przyszłości. Inne działania skierowane są na pobudzenie inicjatywy młodzieży oraz wzbudzanie ich chęci do działań na rzecz innych ludzi, lokalnych wspólnot oraz szeroko rozumianego dobra wspólnego”¹¹. W tym kontekście warto zaprezentować kilka programów skierowanych docelowo do omawianej powyżej grupy.

Wielka Orkiestra Świątecznej Pomocy – jest to fundacja działająca od 1993 roku i pozyskująca młodzież do pracy przy zbiórkach funduszy. Zebrane w ramach akcji pieniądze są przekazywane na renowację i zakup sprzętu do placówek medycznych. Zbiórki łączone są z koncertami, festiwalami, happeningami i spektakularnymi aukcjami. Dzięki zaangażowaniu i wolontarystycznej pracy młodzieży WOŚP zbiera ogromne kwoty pieniężne na ratowanie życia ludzkiego. Przedsięwzięcie to wspomagane jest co roku przez wszystkie środki masowego przekazu, szczególnie telewizja odgrywa znaczącą rolę poprzez transmitowanie przebiegu imprezy¹².

Polska Akcja Humanitarna – „organizacja prowadzi misje zagraniczne, zapewnia pomoc doraźną udzielaną ofiarom konfliktów zbrojnych i katastrof naturalnych oraz pomoc długofalową udzielaną ofiarom tzw. biedy strukturalnej lub skutków

¹⁰ A. Naumiuk, *Uczestnictwo społeczne młodzieży. Możliwości działań – opinie i postawy*, Toruń 2007, s. 16.

¹¹ Tamże, s. 78-79.

¹² Tamże, s. 79.

Szansą na dotarcie do szerokiego grona odbiorców wśród młodzieży może być przemyślane tworzenie oraz promowanie konstruktywnych form zachowań oraz zaangażowanych postaw i młodzieżowych inicjatyw proklamowanych i popularyzowanych poprzez moc środków społecznego przekazu np. przez spoty reklamowe, przez wykorzystywanie wizerunku znanych osób mogących stanowić ideał kulturowy dla młodzieży.

»opresyjnego systemu społeczno, politycznego«. (...) angażuje młodych wolontariuszy zarówno do pracy w Polsce, jak i w innych krajach. Uczy międzynarodowej solidarności przez organizowanie konwojów, pozyskiwanie darów i pracę bezpośrednio na terenach objętych kryzysami i katastrofami. Wiele młodych osób wyjeżdżających do krajów objętych wojnami szuka często przygody i mocnych wrażeń. Jednocześnie zyskując doświadczenie i wiedzę o formach i zasadach, możliwościach i ograniczeniach pomocy humanitarnej oraz uczy się wrażliwości i zrozumienia dla sytuacji kryzysowej, w jakiej znajduje się inny człowiek”.¹³

Polski Czerwony Krzyż – zajmuje się przede wszystkim obroną godności ludzkiej oraz przeciwdziałaniem wszelkim formom łamania praw ludzkich. Integralną częścią PCK jest ruch młodzieżowy Młodzież Polskiego Czerwonego Krzyża. Głównymi jego zadaniami są: pomoc na rzecz osób potrzebujących, kształtowanie postaw humanitarnych. Młodzież może realizować swoje społeczne zainteresowania poprzez udział w zajęciach z pierwszej pomocy, organizację i przeprowadzanie imprez w domach opieki, domach dziecka, pogotowiach opiekuńczych, szkołach przyszpitalnych. Naczelnym celem organizacji jest edukacja w duchu humanitaryzmu¹⁴.

Związek Harcerstwa Polskiego – powstał w 1918 roku. Wspiera wychowanie dzieci i młodzieży zgodnie z harcerskimi wartościami takimi jak: patriotyzm, braterstwo, przyjaźń, służba, wiara, praca, sprawiedliwość, wolność i pokój. Wartości te, zapisane w Obietnicy i Prawie Zucha oraz Przymierzeniu i Prawie Harcerskim odnaleźć można w tworzonych przez niemal 90 lat kulturze organizacji¹⁵.

Caritas – organizacja prowadzona przez Kościół Katolicki. Jej działalność skoncentrowana jest na pomocy potrzebującym dzieciom, dorosłym i osobom starszym.

¹³ Tamże, s. 80.

¹⁴ Tamże, s. 81.

¹⁵ Tamże, s. 82.

Rozwija dociekliwość poznawczą ukierunkowaną na poznanie dobra i rozpoznawanie wartości moralnych, godzenie dobra własnego z dobrem innych, odpowiedzialności za siebie i innych. Uczy postawy dialogu, otwartości oraz wspiera rozwój duchowy. Wolontariat, zdaniem Caritas, broni przed postawą roszczeniową, „pomaga w ludzkim dojrzywaniu człowieka, pozwala realnie spojrzeć na rzeczywistość, zapobiega lenistwu i nudzie egzystencjalnej”¹⁶.

Poza organizacjami znanymi z pewnej tradycji społecznego angażowania dzieci i młodzieży, istnieją też inne, nowe formy i projekty inspirujące młode osoby do społecznego uczestnictwa. Przykładem takiej organizacji jest Polska Fundacja Dzieci i Młodzieży. Jej głównym celem jest promowanie wszechstronnego rozwoju dzieci i młodzieży. Pomaga ona w kształtowaniu postaw odpowiedzialności, twórczości aktywnie kształtujących życie i środowisko lokalne młodzieży. Poprzez współpracę z lokalnymi partnerami wyrównuje szanse dzieci i młodzieży pochodzących z terenów i środowisk, gdzie ich sytuacja jest szczególnie trudna. Fundacja przyznaje dotacje finansowe, organizuje szkolenia dla przedstawicieli władz samorządowych, liderów organizacji pozarządowych i liderów nieformalnych grup młodzieżowych. Prowadzi programy szkoleniowe dla wychowawców prezentujące nowe metody pracy z młodymi ludźmi. Programy adresowane do młodzieży, to między innymi:¹⁷

- **program „Make a Connection”** czyli globalna inicjatywa, której celem jest promowanie pozytywnego rozwoju młodzieży poprzez oferowanie młodym ludziom szansy na nawiązanie kontaktu ze społecznościami lokalnymi, rodzinami, rówieśnikami. Grupy młodych ludzi zapraszane są do ubiegania się o dotacje, które następnie wykorzystane są przy realizacji projektów w ich społecznościach lokalnych. Takie projekty młodzież musi samodzielnie przygotować i wprowadzić w życie;

- **program „Równać Szanse”** – stanowi wsparcie inicjatyw społecznych służących wyrównywaniu szans edukacyjnych, a tym samym startu życiowego dzieci i młodzieży z terenów wiejskich oraz miejscowości do 20 tysięcy mieszkańców. Program ma na celu podniesienie jakości pracy z młodymi ludźmi w szkole i w warunkach pozaszkolnych, integrację środowisk lokalnych wokół edukacji, podniesienie jakości edukacji, stworzenie sieci organizacji pozarządowych współpracujących z młodzieżą, aktywizację młodych ludzi do działań na rzecz własnego środowiska lokalnego oraz rówieśników;

- **program „design your life”** – adresatami projektu są młodzi ludzie w przedziale 15-24 lat mieszkający w warszawskich blokowiskach. Głównym celem programu jest aktywizacja młodzieży poprzez umożliwienie jej samodzielnej realizacji własnych projektów związanych z kulturą i sztuką.

„W Polsce najszybciej rozpoznawane są działania z udziałem młodych wolontariuszy, gdy mowa jest o akcjach społecznych. Młodzież bywa angażowana do różnych działań, w znacznej mierze do działań pomocniczych, które prowadzą osoby dorosłe. W ten sposób niejako w roli asystentów, praktykantów uczą się przyglądając i pomagając

¹⁶ Tamże, s. 83.

¹⁷ Tamże, s. 84-85.

w prostych czynnościach, z czasem, jeśli ta praca lub inicjatywa jest dla nich odpowiednia, przejmując coraz bardziej odpowiedzialne zadania”¹⁸.

W odniesieniu do licznie wymienianych powyższych przykładów możemy wnioskować, że istnieje szerokie zaplecze możliwych form działalności i aktywności prospołecznej, w której mogłaby uczestniczyć młodzież. W związku z tym nie możemy braku zainteresowania młodzieży aktywnością w działaniach pomocowych zrzucić na brak dostępnych ofert przygotowanych zarówno przez organizacje rządowe, jak i pozarządowe. Załączki kształtowania się postaw możemy dostrzec już w środowisku rodzinnym, natomiast dalsze ich kształtowanie przypada na okres szkolny. To właśnie na umiejętnie zaprojektowanym procesie wychowawczym i procesie kształcenia ciąży odpowiedzialność za promowanie i akcentowanie wartości aktywnej działalności młodzieży w zachowaniach pomocowych oraz w podejmowaniu różnych inicjatyw w zakresie działań prospołecznych. Stan wiedzy na temat możliwości mediów, powinien nas zmotywować do zainwestowania czasu, środków materialnych oraz poniesienia trudu w celu formułowania przekazów medialnych promujących wartość aktywnej działalności młodzieży w zachowaniach pomocowych, podkreślających wartość pracy w grupie i wrażliwości na nierówności społeczne, chęć przeciwdziałania przejawom marginalizacji i innym formom wykluczenia społecznego. ■

BIBLIOGRAFIA:

- Andrzejewska A., *Magia szklanego ekranu*, Warszawa 2007.
- Bauman Z., *Wieloznaczność nowoczesna, nowoczesność wieloznaczna*, Warszawa 1995.
- Bednarek J., *Multimedia w kształceniu*, Warszawa 2008.
- Chyrowicz B., *Etyka w gąszczu informacji*, w: *Społeczeństwo informatyczne: szansa czy zagrożenie?*, B. Chyrowicz (red.), Lublin 2003.
- Dohnalik J., *Efekty oddziaływania środków masowego komunikowania*, „Przekazy i opinie”, 1989, nr 3.
- Dziekańska E., *W pułapce algorytmu*, „Chip”, 1996 nr 6.
- Fleming E., *Telewizja w nauczaniu i wychowaniu*, Warszawa 1963.
- Gajda J., *Edukacja bez granic. O środkach masowego przekazu w edukacji dorosłych*, Lublin 1992.
- Gajda J., *Media w edukacji*, Kraków 2004.
- Gajda J., *O nowy humanizm w edukacji*, Kraków 2000.
- Goban-Klas T., *Media i komunikowanie masowe*, Warszawa-Kraków 1999.
- Kamińska M., *Nieczne memy*, Poznań 2011.
- Kron, Friedrich W., *Dydaktyka Mediów*, Gdańsk 2008.
- Krzysztofek K., Podgórski M., Grabowska M., Hupa A., Juza M., *Wielka sieć*, Warszawa 2006.

¹⁸ Tamże, s. 79.

- Lepa A., *Media w świecie słowa*, Częstochowa 2011.
Lepa A., *Pedagogika mass mediów*, Łódź 2007.
Naumiuk A., *Uczestnictwo społeczne młodzieży. Możliwości działań – opinie i postawy*, Toruń 2007.
Pyżalski J., *Agresja elektroniczna i cyber bullying jako nowe ryzykowne zachowania młodzieży*, Kraków 2012.
Sokołowski M., *Media i edukacja w globalizującym się świecie*, Olsztyn 2003.
Sokołowski M., *Media wobec kulturowych przemian współczesności*, Olsztyn 2003.

O AUTORACH:

mgr Dariusz Poleszak (ur. 23.04.1970).

Wykształcenie: Studia magisterskie: Pedagogika szkolna z przedsiębiorczością na Wydziale Nauk Społecznych UWM w Olsztynie. Praca magisterska napisana w Katedrze Pedagogiki Ogólnej Wydziału Nauk Społecznych UWM w Olsztynie pod kierunkiem prof. dr hab. Józefa Górniewicza, pt. „Fuksówka” jako forma inicjacji studenckiej w szkołach teatralnych w Polsce – analiza psychopedagogiczna („Fuksówka” as form of student initiation in drama schools in Poland – psychopedagogical analysis) – 2011. Obecnie doktorant w Katedrze Teorii Wychowania na Wydziału Nauk Społecznych UWM w Olsztynie. Od 20 lat aktor Teatru im. Stefana Jaracza w Olsztynie, od ponad 10 lat wykładowca przedmiotu: Proza w praktyce aktora w Policealnym Studium Aktorskim im. Aleksandra Sewruka w Olsztynie

Zainteresowania naukowe: System szkolnictwa artystycznego w Polsce i na świecie, determinanty optymalizacji efektywności procesu nauczania w szkołach aktorskich w Polsce, historia szkolnictwa teatralnego w Polsce, programy autorskie w szkołach teatralnych i ich wpływ na proces kształcenia w znaczeniu przygotowania ogólnego i zawodowego przyszłych aktorów, media i ich wpływ na kształtowanie postaw

mgr Daria Maciołek (ur. 10.02.1985).

Wykształcenie: Psychologia UKW w Bydgoszczy, -Pedagogika szkolna z przedsiębiorczością UWM w Olsztynie, Pedagogika społeczna WSiE w Olsztynie, Filozofia i Etyka UWM w Olsztynie, Diagnoza i Terapia Psychologiczna Wyższa Szkoła im. Pawła Włodkowica, Język Polski Wyższa Szkoła im. Pawła Włodkowica, Psychologia Transportu UG w Gdańsku, Mediator Sądowy ODN w Elblągu. Obecnie doktorantka w Katedrze Pedagogiki Ogólnej na Wydziale Nauk Społecznych UWM w Olsztynie

Zainteresowania Naukowe: Determinanty optymalizacji efektywności procesu nauczania, proces adolescencji jako znamieny etap konstytuowania się konstruktu osobowości, obraz rzeczywistości społecznej jako predykat jakości przepracowania kryzysu tożsamości, subiektywna ocena i oszacowanie wagi własnej seksualności jako konglomeratu globalnego poczucia życiowej satysfakcji.

Zainteresowania Osobiste: Kynologia